

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 10. oktobra 1866. ~

## Gospodarske stvari.

## Gospodarske skušnje.

\* Kako solí pitavnim prešičem dajati? — O tem so skušnje to-le učile. 4 prešiči prav enake teže (tehtali so po 2 centa), enake starosti in enakega spola so se jeli o vseh Svetih pitati z enako krompirjevo krmo; dva izmed njih sta dobivala na dan po 2 lota solí, dva druga pa ne. Od začetka so žrli vsi 4 enako radi; čez 8 dni se pa vidi, da ona dva, ki solí dobivata, veliko raji žreta od onih dveh, ki je nista dobivala. Čez 14 dni se je prvima 4 lote solí na dan dajalo. Čez 4 mesece sta se prodala in tehtala sta po 3 cente in pol. Una dva pa, ki nista solí dobivala, sta pa le po 3 cente težka bila, pa še le čez 5 tednov pozneje težo prvih dosegla. Iz tega se očitno vidi, koliko sol pri pitanju prešičev izdà.

\* Kaj storiti, da prasica prasičkov ne pokončá? Kmetijski oglasnik pripoveduje o znani prečudni napaki in pravi, da prasica, ko se oprasí, dostikrat prasičke pokončá in požrè, in trdi, da ni tega nič drugega krivo, kakor to, da se ji blato zaprè; tej požrešnosti se tedaj lahko v okom pride po pripravi krmi zadnje tedne brejosti njene. Najboljše sredstvo zoper to napako — pravi — je opresna (frišna) krma. Ker se pa ravno spomladi, ko se svinje prasé, težko zelena krma dobiva, si more umna gospodinja s tem pomagati, da se s korenstvom previdi in ga prasici dajè, postavimo, pese, katero svinje prav rade tudi surovo žró in se pri nji tudi prav dobro počutijo; ravno tako koristen je tudi krompir, korenje, repa, toda treba je, da se imenovano korenstvo skuha in z drugo navadno krmo pomeša. Kdor pa nima korenstva nobenega pri hiši, naj pa po žeplu seže, in ga zmeletega breji prasici, več tednov, predno se oprasí, po dva- ali trikrat na teden po eni žlici notri dajè. More se tudi dobrega oglja dodati. Vrh tega se mora sè živaljo lepo ravnati, in prasica ne bo po mladih šavsnila.

## Obrtniške skušnje.

\* Nova tvorina za papir iz korenin metelke ali lucernske detelje. Metelka ali lucernska (nemška) detelja ni samo gospodarjem najhvalejša krma, ker se dá vsako leto po 3, 4 in tudi 5krat kositi in se na oralu nakosí 30, 50 do 80 centov dobre suhe krme, ampak ona dajè po novih skušnjah s svojimi dolzimi in čvrstimi koreninami novo tvarino za pripravljanje papirja. Razun tega dobivajo iz teh korenin tudi solajko (soda) in novo barvo, katero imenujejo lucerino. „Gosp. List.“

\* Umetne noge in roke iz plute ali probke (korka\*). Ker so po grozni vojski mnogi vojaki zgubili roke ali noge, skušajo tudi naši mašinarji delati posamesne ude človeškega telesa iz plute ali probke, kakor jih že davno delajo vojakom v severni Ameriki. Pripovedujejo velika čuda o tej umetnosti, namreč, da se je v Novem Yorku nek tak kruljev vojak skušal sè zdravim, pa je z nogo probkovo pretekel zdravega. Po takem se bo razvila zopet nova obrtnost, to je, naprava umetnih udov telesnih.

## Nov vremensk prerok.

Število vremenskih prerokov je kakor listja in trave. Kdo so pa vendar najbolji vremenski preroki? Pravijo, da barometer (zrakomer) s svojim živim srebrom, — zelena ali božja žabica, pajek s križem, luna, rôsa, udnica (putika) in celó kurja očesa.

Jez ne stavim v te preroke veliko zaupanja, in imam svojega, na kterege se najbolj zanašam.

Barometer vživa res veliko zaupanja, da prerokuje vreme; al prav za prav on le kaže, da je zrak (luft) zdaj težji, zdaj ložji. Če je težji, tlači živo srebro bolj v cevi; manj pa, če je ložji. Res, da se to nekako vjema z vremenom; al dobro moraš poznati tega preroka po lastnih svojih skušnjah, ne pa, da kar naravnost verjameš zapisku poleg cevi.

Obrnimo se sedaj k mojemu možu, najimenitnišemu med vsemi vremenskimi preroki. Ta vedež ni neznan mož, vendar se malo kje nahaja. Vsakdo si more sam napraviti tega vremenskega preroka, in vesel ga bode. Tako-le se naredí: Vzemi 6 delov kafre, zribaj jo z nekoliko kapljami vinskega cveta, in pridene ji 1 del čistega salmijaka in 1 del čistega solitarja; oba morata dobro v prah zmleta biti. K tej zmesi vzemi še 16 delov slabejega vinskega cveta ali pa močnega žganja, da se vse lepo raztopí. Raztoplino vlij v kakosteklenico, kjer se dobro zaprè; najbolje so tanke in visoke flaške, kakoršne so bile nekdanj za kolonjsko vodo, tako, da se tekočina do vratú nalije. Steklenica (flaška) se zdaj dobro zapečati, da zrak notri ne pritiska, sicer bi utegnila tekočina izpuhteti. Moč unnjega zraka vdarja na tekočino, ki je notri, skozi steklo, ravno tako kakor magnet, ki ima tudi skozi steklo moč do kake stvari. Obesi to steklenico zunaj okna na prosti zrak, da moreš od znotraj lahko opazovati premembe, ki se v steklenici godé. Če jo na severni kraj hiše obesiš, je še najboljše, ker je solčni žarki neposrednje ne pripekajo. In kaj bodeš zapazil?

\*) Zamaške vinskih steklenic (flašk) vsak pozna; mehka tista skorja, iz ktere se delajo ti zamaški, se imenuje pluta po srbski, probka po ruski. To ali uno imé si moremo prisvojiti tudi za naš jezik.